

DISSERTATIO IVRIDICA

DE

CVRATORE MVLIERIS

VTRVM IN CAUSA EIVS CVI DATVS EST
TESTIMONIVM DICERE POSSIT?

PRAESIDE

MARTINO GOTTLIEB PAVLI D

DIGEST. VETER. PROF. PVBL. ORD. CVR. PROVINC

CONSIST. ECCLES. SCABIN. ET FAC. IVRID. ASSESS

DIE MENS. MAII A. R. S. CIOIOCCCLXVII

AD DISCEPTANDVM PROPOSITA

A B

IOANNE GVILIELMO BLOCHMANN

L. L. C. LAVB. LVSAT

VITEMBERGAE

LITTERIS CAROLI CHRISTIANI DÜRRII

ACADEMIAE A TYPIS

DISSERTATIO IURIDICA

DE

CURATORE MVLERIS

VTVM IN CAUSA EIVS CUI DATVS EST
TESTIMONIVM DICERE POSSIT

TRAESEDE

MARTINO GOTTLIEB PAULI D

DIGEST VETER PROE PVBL ORD CVR PROVINC

CONSIST ECCLES SCABIN ET FAC IVRID ASSESS

ANNO MENS MAII A. R. S. CXCICCLXXII

AD DISCEPTANDVM PROPOSITA

IOHANNES GUILIELMUS BLOCHMANN

L. C. C. LAVAE IVSAT

VTIEMBERGAE

PETRI CAROLI CHRISTIANI DIERH

Q. D. B. V.

CVRATOR MVLIERIS VTRVM IN
CAVSA EIVS CVI DATVS EST TESTI
MONIVM DICERE POSSIT?

§. I.

Feminas apud veteres Romanos non impuberes tantum
ob aetatis infirmitatem, sed puberes quoque tum
propter sexus imbecillitatem, tum propter rerum fo-
rensium ignorantiam, olim in tutela vixisse perpetua, testis est,
praeter Ciceronem ^{a)} et Liuium, ^{b)} Vlpianus Ictus. ^{c)} Duplex ita-
que

A 2

^{a)} pro Muren. Cap. XII.

^{b)} Libr. XXXIV. Cap. III.

^{c)} Fragment. Tit. XI. §. 1.

que feminarum olim fuit tutela, pupillaris vna, quam finiebat pubertas, altera vero, quae ne maiorenitate quidem exspirabat, perpetua, hasque duas inter muliebris tutelae species discrimina intercessisse nonnulla, atque pupillarum tutores et negotia gessisse, et auctoritatem interposuisse, adularum negotiis vero auctoritatem duntaxat accommodasse tutores, ipsa autem earum negotia non gessisse, idem ille Domitius indicauit Vlpianus, ^{d)} plenius autem copiosiusque Euerardus Otto probauit. ^{e)} Sed, quoniam tamen non, nisi, quae sui iuris erant, feminae in perpetua viuebant tutela, hinc ea finiebatur tum per in manum conuentionem, tum ob capitis deminutionem quamcunque. Praeterea ingenua mulier, ter enixa, vel ius trium, libertina vero quatuor liberorum consequuta, per legem Papiam Poppaeam ab perpetua hac prorsus liberabatur tutela, atque, vi huius priuilegii, absque tutoris auctoritate et testari poterat, et res suas reliquas libere administrare. Accedebat deinceps M. Aurelii Antonini edictum, quo omnes adultos curatores accipere iussit, non redditis causis, quare ex hoc iam iam tempore in dies magis magisque tutelam feminarum perpetuam nullatasse existimat Euerardus Otto, ^{f)} vsque dum successu tempo-

^{d)} loc. cit. §. 25. et 27.

^{e)} de Perpetua Feminarum Tutela Cap. I. §. 9. sqq. sqq.

^{f)} loc. cit. Cap. I. §. 24.

ris prorsus transferit in desuetudinem, adeo, vt in Iure nostro Iustiniano non, nisi obscura illius supersint vestigia, ab Triboniano plerumque in sensum prorsus alium distorta, ab Iacobo Cuiacio autem collecta et explicata.^{g)}

§. II.

Sed non tantum apud Romanos olim, verum apud alias quoque gentes plerasque, praesertim Germanos, et originis quae sunt Germanicae, ab antiquissimis inde temporibus feminae in perpetua viuebant tutela. Nihil quidem, veteres Germanos quod attinet, de ea tutela habet Tacitus de Moribus Germanorum, fortassis, quod idem Quiritibus placuisse sciret, nihilo tamen fecius maiores olim nostros constanti eam perpetuoque vsu frequentasse, Euerardus Otto,^{h)} Ioannes Fredericus Polac,ⁱ⁾ Ioannes Gottlieb Heineccius,^{k)} alii, iuculenter probarunt. Praeterea Iura quoque medii aevi patria, Speculum scilicet Saxonicum^{l)} et Alemannicum^{m)} perpetuam hanc feminarum tutelam satis superque euincunt, siquidem hae col-

A 3

lectio-

^{g)} Obseruat. Libr. VII. Cap. 11. Libr. XXII. Cap. 20.

^{h)} loc. cit. Cap. II.

ⁱ⁾ System. Iurispr. Ciuil. Germ. antiqu. Libr. I. Cap. XIV. §. 3.

^{k)} Element. Iur. German. Tom. I. Libr. I. Tit. XV. §. CCCLVII. sqq.

^{l)} Ius Prouinc. Libr. I. Art. XXIII. et XXXV. et alibi passim.

^{m)} Ius Prouincial. Art. CCLXIV. CCCVII. Edition Meichnerian.

lectiones morum patriorum nos docent, vxores tunc temporis in tutela vixisse maritorum suorum, his autem mortuis, si nulli exstarent liberi, agnatum earum, quodsi vero liberi exstarent, non viduae, sed proximum liberorum agnatum et horum et illius simul suscepisse tutelam. Sed Ius Romano-Iustinianum, quod, prouti antea dictum, hanc perpetuam ignorat feminarum tutelam, huiusque Iuris in Germaniam nostram introductio hac quoque ex parte magnam sensim morum patriorum conuersionem produxit et perturbationem, atque plurimis in prouincijs, superioris praesertim Germaniae, eam prorsus egit in exilium, alijs vero in locis, quamuis adhuc hodie subsistit, veluti apud Saxones, Lubecenses, Hamburgenses, in vniuerso fere Belgio, Prussiaque Polona et s. p. non idem tamen circa eam omnibus ius est. Alibi namque innuptae tantum in causis forensibus curatoris sui indigent consensu, alibi nuptae quoque, alibi nuptae pariter ac innuptae extra iudicium quoque absque curatoris consensu nil valide peragere possunt, nonnullis praeterea in locis feminae negotia tantum inter viuos sine curatore explicare nequeunt, alibi vero, veluti Gedani, *)

*) Conf. Die Neu-revidirte Willkähr der Stadt Danzig Part. II. Cap. VI. Art. II. §. 6. adde Ioann. Gottlieb Heineccii Element. Iur. Germanic. loc. cit. §. CCCLXXII.

ne testamenta quidem iure condunt, nisi tutorem curatoremue
adhibuerint et q. f. r.

§. III.

Sed, omiffis aliarum gentium locorumque moribus, in
patriam reuertimur nostram, visuri, quid Iura nostra Saxoni-
ca de hac perpetua feminarum tutela, siue potius, cura mu-
lierum, deque curatoribus sexus constituent. Iure vero Saxo-
nico cura muliebris vel *legitima* est, vel *confirmata*. Legitima di-
citur: *die Ebeliche Vormundschaft*, et est facultas administrandi
bona vxoris paraphernalia, et in negotia ab vxore gesta, consen-
tendi, marito per thori coniugalis consensionem quaesita, at-
que ea apud Saxones vsu fori constanti et perpetuo frequentatur,
siue Iura Saxonica spectemus communia, *) siue Electoralia. †)
Ab hac autem legitima differt ista mulierum cura, quae dici-
tur confirmata, quaeque potestas est ab magistratu competente vel
generaliter, eo in loco, in quo domicilium habet, vel bona
sua femina, vel *specialiter*, in loco contractus, vel litis pen-
dents, data, negotia mulierum, ad validitatem iis concilian-
dam

*) Ius Prouinc. Sax. Libr. I. Art. 47. adde Ioan. Heinr. de Berger
Oecon. Iur. Libr. I. Tit. IV. §. VII. not. 2.

†) Const. Elect. XV. Part. II. et Decif. XXIV. anni 1661. Mandat von
Verschreibungen und Obligationen derer Weibs-Personen vom 18. Nov.
1722. in O. P. S. R. No. XII. derer Beylagen.

dam, approbandi. Haec itaque confirmata mulierum cura administratoria non est, eamque ob causam *simplex personalis*, maritorum vero legitima, quia cum administratione bonorum coniuncta est, *mixta* dicitur. Ceterum quoad hanc confirmatam mulierum curam differunt abs se invicem Iura Saxonica communia et Electoralia. Etenim secundum Ius Saxonicum commune et in terris lineae Ernestinae mulieres innuptae, siue virgines sint, siue viduae, negotia extrajudicialia omnia sine curatore recte peragunt et valide, atque in negotiis tantum judicialibus curatore indigent eiusque consensu. *) Iure vero Saxonico Electorali feminae innuptae, maiorenes tamen, res quidem mobiles, excepta tamen Gerada, libere et sine curatore dispensant, quoad immobilia vero bona, et in negotiis judicialibus omnibus eae, siue sint nuptae, siue non, nil, nisi consentiente curatore, valide peragere possunt, praeter ultimas voluntates, utpote quas maiorenes feminae libere condunt inficiis suis curatoribus, quin, etiam inuitis. **) Hae sunt Iuris nostri Saxonici de cura muliebri regulae potiores, ab quibus nonnunquam aberrare praxin, quasque proinde variis exceptionibus partim limitare solent pragmatici, partim ampliare, haud equidem ignoro, sed haec omnia, quia hoc non agimus, hoc loco non curo, eo-
que

*) Ioan. Heinr. de Berger Oecon. Iur. loc. cit.

**) Const. Elect. Saxon. XV. Part. II. Decisi XXIV. anni 1661. et citat. Mandat. vom 18. Nov. 1722. loc. cit.

que tutius mitto, quo plenius, quae huc pertinent, omnia ab Ioanne Henrico de Berger*) aliisque Ictis sunt pertractata.

§. IV.

Curator itaque muliebris, ob sexus imbecillitatem rerumque forensium ignorantiam, consilii potissimum gratia auctoritatisque constituitur hodie, non item, dummodo excipias maritum, vxoris curatorem legitimum, administrationis causa. Quae cum ita sint, eiusmodi curator in causa eius, cui datus est, vtrum incorruptum dicere possit testimonium, nec ne? quaeri solet subinde, eoque rectius quaeritur, quo magis in decidenda hac quaestione fluctuant nonnunquam Icti, quoque magis saepiusque causarum patroni, prouti clientum, quorum fortunas tuentur, commodis seruit vtilitatieque, eiusmodi testimonium vimque illius vel infringere conantur, vel defendere atque tueri. In hac itaque sententiarum diuersitate scire praestat, quid Iura nostra, quid praxis hodierna forensis de eiusmodi curatoris muliebris testimonio constituent, atque vtrum ille ab dicendo eo repellatur, vtrum ad id admittatur, quin imo, cogatur nonnunquam, et quae sint eius rei rationes? Quoniam vero, qui curator thori legitimus est, idem simul est maritus,

et

*) in Oecon. Jur. Libr. I. Tit. IV. §. VI. Not. 3-9. item in Elect. Discept. Forens. Tit. VIII. et alibi passim.

B

et coniuges inter se inuicem testes sunt inhabiles,*) eaque propter eiusmodi legitimus curator non, quia curator, sed quia maritus est, in causa vxoris suae ciuili ab dicendo testimonio repellitur, hinc, quae hoc loco de curatore mulieris, eiusque in causa illius, cui datus est, testimonio deinceps dicturum, ea, inquam, omnia de curatore, non legitimo marito, sed datiuo potius intelligenda sunt et confirmato.

§. V.

Diximus autem ab initio huius libelli, Iura Romano-Iustiniana, quibus hodie tanquam Iure communi utimur in vita ciuili et subsidiario, curam feminarum perpetuam ignorare prorsus. Facili proinde negotio perspici potest, quaestionem propositam, vtrum scilicet curator mulieris in causa eius, cui datus est, testimonium dicere possit, nec ne? Iura Iustiniana non definituisse, eiusque decisionem directe nulla ex lege Romana eiusue verbis expressis peti posse. Et quamuis ista ante dicta curae species in Germania ab antiquissimis inde temporibus cognita fuit vsuque quotidiano frequentata, nihilo secius tamen istam quaestionem ipsa adeo Iura nostra patria et domestica plene perfecteque non definiuerunt. Quare iudicis iurisque
 consul-

*) Ioann. Heinr. de Berger Oecon. Iur. Libr. IV. Tit. XXIV, §. III. Not. 13. et Elect. Discept. Forens. Tit. XXII, Obs. I. Not. 5.

consultorum arbitrio, vti in multis aliis Iuris capitibus, ita hac quoque ex parte multum relictum est, idque eo rectius, *quā magis*, auctore ipso Hadriano Imp. *) *is, qui iudicat, scire potest, quanta fides habenda sit testibus.* Ceterum tamen, ne vagum sit incertumque, sed iustis potius principiis subnixum eiusmodi iurisperitorum arbitrium, ex aequitate quidem, sed nulla tamen alia, nisi ea ex aequitate, quam scriptam habemus in iure constituto, pronuntiandum, atque igitur argumentis et domesticarum legum et peregrinarum de testibus, deque qualitate testium et habilitate scriptarum utendum, quoties de eiusmodi testimonio, atque de illius pronuntiandum est pondere et auctoritate.

§. VI.

Quae cum ita sint, vix opus est, dici, quod liquet vltro, curatorem mulieris, cum ei, cui datus est, in expediendis negotiis consilio suo et auctoritate adistere, iisdemque valorem conciliare debeat, fere similem esse pupillorum tutoribus et curatoribus minorum. Cadat itaque, an recto stet talo curatoris in causa eius, cui datus est, mulieris testimonium, exinde haud incongrue diiudicari posse videtur, vtrum tutor in causa pupilli, curator vtrum in causa minoris sui possit dicere testimonium?

B 2

*) l. 3. §. 1. D. de Testibus.

l. 1. de D. de Testibus

monium? Confans autem Iuriconsultorum fere omnium est sententia, tutores curatoresque in causis pupillorum suorum atque minorum testes esse prohiberi. Ita Matthias Berlichius,²⁾ Benedictus Carpzouius,³⁾ Ludouicus Gunther Martini,⁴⁾ Ioannes Brunneemann,⁵⁾ Lüderus Menckenius,⁶⁾ Quint. Septim. Florens Ritinus,⁴⁾ Ioannes Henricus de Berger,⁷⁾ ita sentiunt alii, quos tamen nominare omnes et eoluere nec placet, nec vacat. In promptu autem est ratio, quare Iuriconsulti tutores omnes curatoresque ab testimonio in causa pupilli atque minoris dicendo repellunt. *Nullus enim in re propria*, inquit Pomponius,⁸⁾ *idoneus intelligitur testis*. Hinc, quia frustra testimonium petitur, vbi cum ratione metui potest, ne
a natu-

2) Deciss. 266. num. 9. et 10.

3) Responf. Libr. III. Tit. IX. Resp. XCI. not. 1. item Proceff. Iur. Saxon. Tit. XIII. Art. V. §. VI. et Def. Forenf. Part. I. Const. 16. Defin. 37.

4) Comment. ad Ordin. Proceff. Saxon. Tit. XX. §. II. num. 238. feqq.

5) Proceff. Ciuil. Cap. XX. num. 3.

6) Synopf. Theor. et Prax. Pandect. Libr. XXII. Tit. V. §. X.

7) Enunciat. Iur. Tit. XXII. Enunc. XXII.

8) Oecon. Iur. Libr. IV. Tit. XXIV. §. III. not. 3. item Elect. Discept. Forenf. Tit. XXII. Obf. I. not. 1.

9) l. 10. D. de Testibus.

a natura, sui studiosa, corruptatur, Iura nostra §) *omnibus in re propria dicendi testimonii facultatem submouerunt.* Tutores autem curatoresque, in causa pupilli atque minoris testimonium dicentes, esse testes in propria causa, quis est, qui dubitat? Ea enim causa propria dicitur causa, cuius emolumentum vel damnum, qualecunque illud eriam sit, vel in totum, vel pro parte, etiam futuro demum tempore et per consequentiam ad aliquem pertinet, nec est, qui nesciat, damna, ex negotiis ab pupillis et minoribus, auctore tutore et consentiente curatore gestis, redundantia, ultimo in tutores redundare et curatores pupillorum minorumque omnia, ideoque causas ipsiusmet tutoris vel curatoris proprias esse videri, atque lites pupillares ipsorum tutorum periculo expediri.

§. VII.

Sed, age, nunc videamus, et in dicendi disceptationem controuersiamque vocemus, vtrum ea, quae de tutoris curatorisque in causa pupilli et minoris testimonio dicta sunt, ad curatorem sexus illiusque in causa eius, cui datus est, mulieris testimonium traduci possint et applicari omnia? In quo non deesse, fateor, viros summos, rerumque forensium exercitatisimos, qui, quoniam tutores in causis pupillorum suorum testes esse nequeunt, non modo probabili argumentatione, sed neces-

B 3

Iaria

1) I. 10. C. de Testib.

faria potius ratione concludant, curatorē mulieris in causa eius, cui datus est, ab dicendo testimonio esse repellendum. Ita enim Benedictus Carponius existimat,^{h)} atque hanc suam sententiam his corroborare rationibus annitur, scilicet, *certum est, inquit, i)* *testificationem curatoris in causa suae curandae, in qua ipse actoris vices gerit, et causam quasi propriam agit, facile ipsius curatoris commodo vel incommodo cedere posse, quae sola ratio sufficiens est, ut a testimonio repellatur.* Subiungit praeterea duas rationes alias, dum pergit, *neminem fugere potest affectio curatoris erga suam curandam, quae sola etiam obstat, quominus quis testis habeatur idoneus, omnique exceptione maior.* Addimus porro et hanc rationem, quod curator, ratione officii suaeque promissionis, obstrictus sit, negotia suae curandae aliaque, unde incommodum ipsi accedere posset, reticere, nec ulli propalare, at fieri non potest, ut testificando, sub iuramento scientiae praestito, contra hoc non faciat suae curandae arcana propaleat, ut nemo tam rigorosus Cato praesumeudus, qui curatorem ad depositionem testimonii compellendum existimet.

^{h)} Respons. Libr. III. Tit. IX. Resp. XCI. item Process. Iur. Saxon. Tit. XIII. Art. V. §. VI. num. 34. sqq. et Definit. Forens. Pat. I. Const. 16. Def. 57.

ⁱ⁾ Respons. loc. cit. num. 5. sqq. sqq.

met. Ceterum ipse tamen Carpzovius huic suae sententiae limitationem subiungit, atque curatorem mulieris, quando ei alius ad certam litem specialiter datus est curator, qui vel ipse met, vel per actorem eam agitauerit, ab testimonio in hac causa non tantum non repellendum, sed potius ad dicendum testimonium cogendum esse, contendit, addita hac ratione, *quia ex gestis, aut pro palatione alterius curatoris, testis curator vltum metuere non habet periculum.* Tandem huic suae de quaestione proposita institutae disputationi hanc addit clausulam generalem, quam reticere minime debemus, scilicet; *Quin, et facilius curatorem mulieris in causa curandae ad testificationem admitti, quam tutores aut curatores in causis pupillorum et minorennium, vel inde patescit, quod hi habeantur loco dominorum, ac proinde in facto proprio et ad sui utilitatem testificari censeantur, quodque sint in periculo et damno, nec non ex testimonio, contra pupillos et minores dicto, aliquando actione tutelae conveniri possint, quae rationes omnes in curatoribus mulierum cessant. Ratione igitur periculi cessante, facilius utique cessabit etiam prohibitio testimonii faciendi.* Haec itaque Benedicti Carpzovii de quaestione proposita est sententia, quam iisdem, quibus ipse usus est, hoc loco transcribere, quam meis exponere malui verbis. Quoniam vero beatus Carpzovius tantam nominis famam,

tan-

tantumque in Iure nostro consecutus est auctoritatem, ut, adhuc
 vivus, Pater Practicae et Saxoniae Papinianus vocaretur, qui
 fuerit factum, ut in eandem fere sententiam hanc loquantur
 celeberrimi et superioris aetatis et recentioris Iurisconsulti ple-
 rique omnes, unusquisque facile perspicere potest. Sic, exem-
 pli causa, Ludovicus Günther Martini *) non eandem tantum
 tuetur sententiam, sed etiam in defendenda ea iisdem fere uti-
 tur rationibus, quibus olim usus est Carpzovius. Praeterea
 Quintus Septimius Florens Rivinus †) curatorem non, nisi fini-
 ta cura, ut testem admittit, quin imo, ut alios taceam omnes,
 nuperime quoque Illustris Iurisconsultorum Lipsiensium Ordini-
 narius, Carolus Ferdinandus Hommelius ‡) eandem hanc am-
 plexus est sententiam, dum, *Curator sexus*, inquit, *durante*
curatela in rebus, quibus ipse curator interfuit, testis est in
propria causa, adeoque plane repellendus. Sed et postea
curatela inabilis est in causis, quibus tanquam curator in-
teruenit. In aliis autem rebus curandae suae etiam duran-
te curatela admittitur, neque tamen omni est exceptione
maior, et q. f. r. Si quis tamen in causa, ubi nullum confi-
lium

*) in Comment. ad Ord. Process. Sax. Tit. XX. §. II. num. 239-
 sqq. sqq.

†) Enunciat. Iur. Tit. XXII. Enunciat. XXIII.

‡) Rhapsod. Obf. CXXI. voc. Curator Sexus.

*lium curator dedit, eum omni exceptione maiorem iudica-
uerit, ei regula prima et octava antecedentis observationis
CCX. excusationem praebuerit.*

§. VIII.

Enimvero vtrum his extrinsecus ab pupillorum tutoribus
et curatoribus minorum assumtis auxiliis haec Benedicti Carpzo-
uii de curatoris sexus in causa eius, cui datus est, mulieris te-
stimonio sententia tueri possit? id equidem, si dicendum, quod
res est, vehementer dubito. Tutores curatoresque in causis
pupillorum et minorum suorum, tanquam testes in propria
causa, ab dicendo testimonio recte repelluntur. Sed, quam-
vis Carpzouius, et, qui cum Carpzouio faciunt, hoc ab tuto-
ribus et minorum curatoribus ad corroborandam suam senten-
tiam ductum argumentum etiam atque etiam premunt, tamen
hos inter et perpetuos feminarum curatores tanta et tam ma-
gna vbique deprehenditur differentia, vt ab illis ad hos, ab il-
lorum, in causis pupillorum suorum et minorum, ad horum,
in causis curandarum suarum, testimonium vix probabili ar-
gumentatione concludere possimus. Tutores enim et curato-
res minorum quod attinet, inter omnes constat, eos esse re-
rum pupillarum administratores. In hanc autem eorum admi-
nistrationem veniunt actiones, solutiones, erogationes, aliena-
tiones

tiones, et habetur hac ex parte tutor loco domini, adeo, ut, quamvis alias Iure civili nemini liceat alieno nomine experiri, tamen tutorio liceat nomine id, quod pupillo debetur, petere, neque opus sit cautione, pupillum ratam rem habiturum.^{*)} Ceterum tamen tutor tantum loco domini, non ipse rerum pupillarum dominus est. Hinc antequam ipsam tutelae administrationem suscipere potest, rerum pupillarum conficere tenetur inventarium, quo constet earum rerum quantitas, deinde admodum restricta est illius potestas, adeo, ut in solutionibus^{o)} et alienationibus^{p)} sine decreto magistratus nihil facile peragere possit. Quin imo, si quid praeterea egerit tutor, quod magis ad perditionem, quam ad administrationem accedat, v. g. si quid gratis remisit, donarit, id omne pupillo non nocet.^{q)} Quare, ut eo certius constet, qua ratione et quo modo gesserit tutelam, finita ea, rationes reddere debet, atque, si quid vel commiserit, vel omiserit, quod sit officio tutelae contrarium, et in quo arguatur eius dolus vel culpa lata et levis, iudicio tutelae tenetur.^{r)} Haec omnia qui

^{*)} l. 22. et 23. D. de Administrat. et Pericul. Tutor. et Curat.

^{o)} l. 25. et 27. C. de Administrat. Tutor. vel Curator.

^{p)} l. 1. pr. et §. 2. D. de Reb. eor. qui sub tutel. sunt, sine decret. non alienand.

^{q)} l. 22. D. de Administrat. et Pericul. Tutor. et Curator.

^{r)} l. 1. pr. D. de Tutel. et rationib. distrahend.

diligenter perpendit, ille facile perspicere potest, eiusmodi tutores curatoresque in causis pupillorum et minorum suorum incorruptum testimonium dicere vix posse, eosque potius, tanquam testes in propria causa, esse repellendos. Ast, quae hactenus dicta sunt, ea omnia in curatorem sexus non quadrant. Curator mulieris tantum instar consiliarii est,*) eiusque officium non consistit in rebus curandae suae administrandis, sed in interponenda saltem auctoritate siue consensu, propterea ne quidem officii nomine conueniri potest, neque enim mulierem repraesentat, sed ei, principaliter gerenti, saltem adfuit, adeoque ab tutoribus et curatoribus ceteris hac ex parte quam maxime differt.†) Quoniam Carpzovius tamen in adstruenda sua sententia non hac ratione vnica usus est et sola, sed ei potius duas subiunxerit alias, age, quae et quanta iis insit vis, videamus, sed paucis. Acriter autem partim affectionem curatoris erga curandam suam vrget, partim, quod curator ratione officii suaeque promissionis obstrictus sit, negotia suae curandae aliaque, vnde incommodum ipsi accedere potest, reticere. Sed affectionem curatoris erga curandam suam amicitiamque, inter hanc et illum intercedentem, quod attinet,

C 2

net,

*) Ioan. Heinr. de Berger Oecon. Iur. Libr. I. Tit. IV. §. VI. not. 8.

†) Gottlieb Gerhard. Titius Iur. priuat. Libr. VI. Cap. XIX. §. 9. et §. 11.

net, rarius hodie eas aequae, ac inimicitias, nisi hae sint capitales, in foro attendi, Augustinus a Leyser *) leuemque inimicitiae et amicitiae gradum testem saltem facere non omni exceptione maiorem, Ioannes Henricus de Berger **) probarunt. Praeterea obstrictus quidem curator sexus est, negotia curandae suae aliaque, vnde ipsi incommodum accedere potest, reticere, sed ex altera quoque parte ipsa adeo utilitas publica vult, ne veritas occultetur, quam liquere, interest vel maxime societati humanae. Hinc Iura quoque nostra *) eos, qui non prohibentur, non modo si testes esse volunt, ad dicendum testimonium admittunt, sed etiam, si nolunt, cogendos esse, constituunt. Tandem ipse adeo Carpzovius his rationibus non tam, ut ab dicendo in causa curandae suae testimonio plane repellatur curator sexus, quam potius, ut ne habeatur pro teste omni exceptione maiore, efficere voluit, quare, cum hac ex parte sine omni dubio dixerit Carpzovius, quod res est, vix opus esse videtur, his illius rationibus earumque examini diutius inhaerere.

§. IX.

Expositis itaque et, quantum hoc loco fieri potuit, in dicendi disceptationem controuersiamque vocatis argumentis plerisque

*) Meditat. ad Pand. Specim. 283. Meditat. 24. et 25.

*) Oecon. Iur. Libr. IV. Tit. XXIV. §. III. not. 16.

*) l. 16. pr. et §. 1. C. de Testibus.

risque omnibus, quibus Benedictus Carpzouius curatores mulieris in causa eius, cui datus est, ab dicendo testimonio, tanquam testes in propria causa, repellere eosque inhabiles reddere conatur, percipe porro, quid dubitem, et quae tandem ea de re animo meo surgat sententia. Quoniam vero, qualitatem testium habilitatemque quod attinet, alii eorum plane inhabiles et, ut ita dicam, inadmissibiles sunt, alii vero non omni exceptione maiores, alii denique ad dicendum testimonium non coguntur,²⁾ ex his hactenus dictis sine dubio facile est ad intelligendum, curatorem sexus, quem inter atque curandam curatela ei data amicitiam conciliauit, et vtriusque voluntates quasi coniunxit, quin, quandam veluti necessitudinem effecit, praeterea vero consuetudo familiaritatem attulit, in causa eius, cui datus est, testem esse non omni exceptione maiorem. Sed non omnes testes, qui ex hac vel illa causa testes sunt non omni exceptione maiores, protinus testes sunt plane inhabiles et ab dicendo testimonio repellendi prorsus. Itaque, vtrum curator mulieris ad dicendum testimonium admittendus sit, nec ne? quaeritur, et eo rectius quaeritur, quia iudex, quando testis prorsus est inhabilis, ipsa adeo illius citatione superfedere potest.³⁾ In quo, quid Carpzouius sentiat, qua distinctione fit vsus, et quam dubitanter quaestionem propositam composuerit, dixi iamiam anteceded.

C 3

²⁾ Ioan. Heinr. de Berger Elect. Discept. Forens. Tit. XXII. Obf. I. item, Oecon. Iur. Libr. IV. Tit. XXIV. §. 1.

³⁾ O. P. S. R. ad Tit. XXII. §. 1.

teced. §. VII. Sed rectius, si quid video, et ad veritatem accommodatius Mathias ianr. olim Berlichius^{b)} atque Ioannes Henricus de Berger^{c)} contrarium statuerunt et curatorem mulieris ad dicendum in causa curandae suae testimonium admittendum esse, edixerunt, idque sine discrimine, siue durante adhuc curatela dicendum sit testimonium hoc, siue finita ea, siue ipse, tanquam curator, causae interfuerit, siue non, siue pro curanda, siue contra eam, siue alius curandae ad litem datus sit curator, siue non, sine discrimine semper curator sexus ad dicendum testimonium admittendus, nec admittendus tantum, sed, si nolit, cogendus quoque est, tanquam testis habilis, quamuis non omni exceptione maior. Nec desunt rationes et argumenta, quibus haec Berlichii atque Bergeri doctrina adstrui potest et confirmari. Nam, quae tutores pupillorum et curatores minorum in causis eorum, tanquam testes inhabiles, abdicendo testimonio repellunt rationes, eae rationes in vnum omnes ad mulierum curatores applicari nequeunt, et extendi, prouti suo loco dictum est. Curatores sexus bona curandae suae non administrant, ideoque nullas administrationis rationes reddere debent, et iudicio tutelae non tenentur. Curatores mulierum in causis curandae suae dominorum loco non habentur, propterea causa curandae curatoris non potest dici

^{b)} Decis. CCLXVI. no. 13--26.

^{c)} Elect. Discept. Forens. Tit. XXII. Obs. I. not. 1. item, Oecon. Iur. Libr. IV. Tit. XXIV. §. III. not. 7.

dici propria causa, neque curator commodam exinde vel in-
 commodum vllum habet, atque igitur, quando in causa
 curandae testimonium dicit, testis in propria causa dici
 nequit. Hinc corruiat prorsus ea ratio, ob quam potissimum
 curatores sexus ab dicendo testimonio, tanquam testes inhabi-
 les repellit Carpzouius. Cessante vero hac ratione, quid tan-
 dem obstat, curatores sexus cur non sint habiles testes, quamuis
 non omni exceptione maiores? Etenim, Iura nostra eos ab di-
 cendo testimonio non repellunt, non Romano-Justiniana et Ca-
 nonica, vt pote quibus curatores feminarum perpetui ignoran-
 tur prorsus, non Saxonica, nullibi enim in vniuerso Iure Saxo-
 nico reperitur, quod talis curator mulieris testis esse non possit.
 Quin, Iura nostra hac ex parte non tantum non obstant, sed e
 contrario recte potius beneque obseruauit Illust. Carolus Ferdi-
 nandus Hommelius ^{d)} *Vituperandas esse leges, quae homines
 intestabiles faciunt. Nec enim delinquentes hac poena, sed
 innoxii plectuntur horum testimonio vsuri.* Quod si vero vitu-
 perandae sunt leges, quae homines intestabiles faciunt, quae tan-
 dem nota censoria imponenda est istis, quibus homines ab di-
 cendo testimonio repelluntur, Iurisconsultorum *opinionibus?*
 Accedit praeterea alia eiusdem Viri summi regula, ad quam cu-
 ratoris in causa curandae suae testimonium tanquam adminiculum
 adnuitur et fulcrum. Etenim; *Cum interrogatoriis propositis
 mendacia testium facile patefcant,* inquit Vir ille doctissimus, ^{e)}
 hodie

^{d)} Rhapsod. Obseruat. CCX. Regula 5. ^{e)} loc. cit. Regul. 8.

hodie non tanta circumspectione opus est, quam olim. Unde, cum reipublicae inter sit, verum detegi, tutius est, admittere, quam repellere testem, ac in dubio plenae potius, quam suspectae fidei habere, ne facultas probandi nimium restringatur, neque omnes lites se in suppletorio finiant. Pauci hodie iam improbi, ut plane immemores esse videantur aeternae salutis, plus enim fere nostram animam, quam amicum, aut consanguineum diligimus et q. l. r. Sunt itaque curatores mulierum, non quidem omni exceptione maiores, ast habiles tamen testes, et ad dicendum in causa curandae suae testimonium non admittendi tantum, sed cogendi quoque, idque ideo, quia ad dicendum illud cogi, nulla lege, nulla congrua ratione legis prohibentur. f) Quae cum ita sint, curator sexus ab iis, qui ius dicunt, non tantum olim saepe numero ad dicendum testimonium admissus est, s) sed nuper quoque, cum acriter disceptaretur inter litigantes, utrum curator mulieris, quae in ius vocata erat, in hac suae curandae causa ad dicendum testimonium admitti possit et cogi, atque ipse curator hoc testimonium abs se, quantum poterat, assidue deprecaretur, ex his potissimum hucusque adductis rationibus ab Ordine nostro pronuntiatum est: *Dasß Klägers erster Zeuge, des von ihm be-
schebenen Einwendens obgeachtet, das erforderte Zeugniß
abzustatten schuldig. V. R. W.*

f) l. 16. l. 19. C. de Testibus.

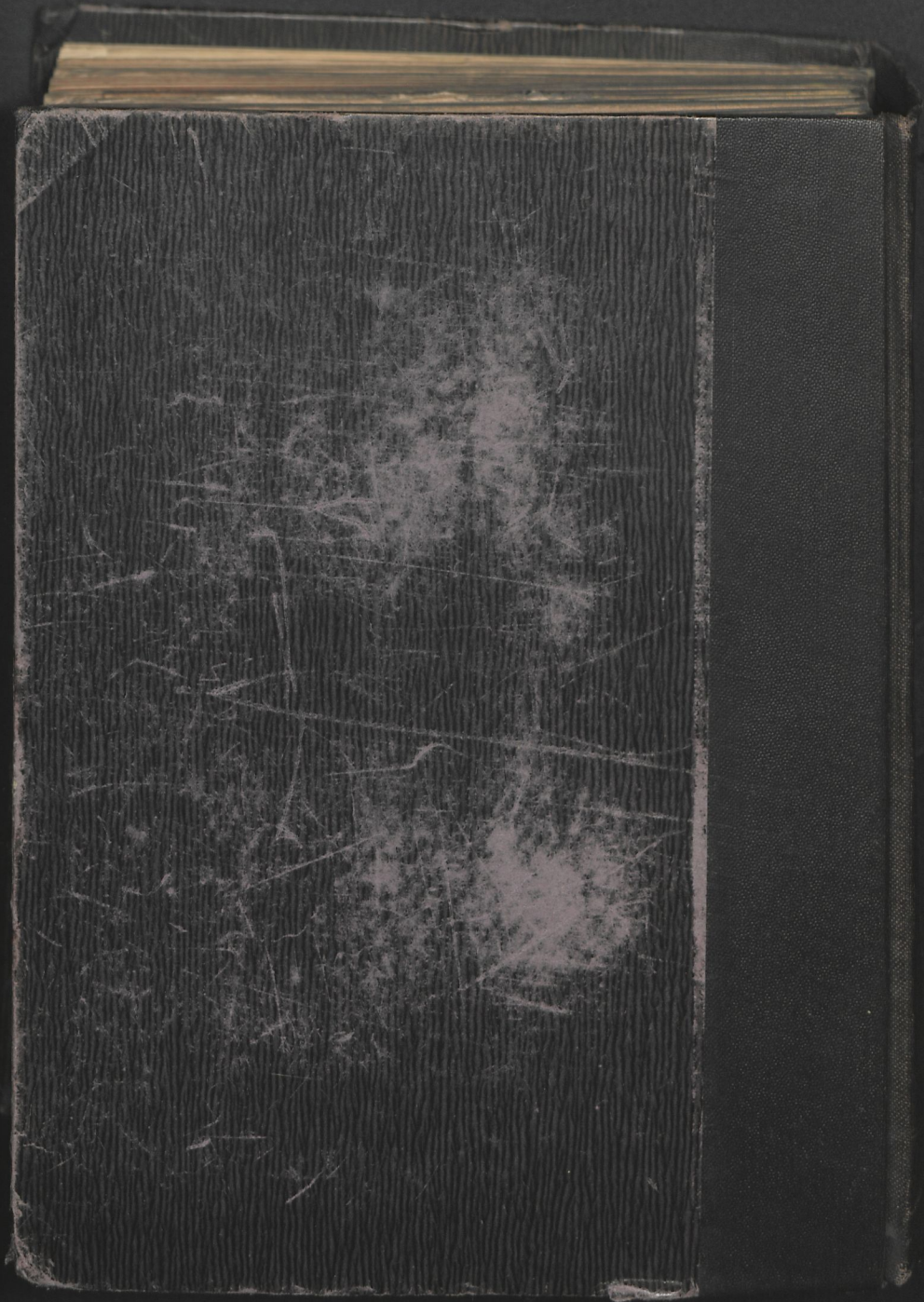
s) Berlichius Decif. CCLXVI. no. 35. Capzouius Responf. Libr. III. Tit. IX. Resp. XCI. no. 16. et 17. Riuius Enunciat. Iur. Tit. XXII. Enunc. XXIII.

ULB Halle

3

005 361 745

DISSERTATIO IVRIDICA
DE
CVRATORE MVLIERIS
VTRVM IN CAUSA EIVS CUI DATVS EST
TESTIMONIVM DICERE POSSIT?

1769
15
150

PRAESIDE
MARTINO GOTTLIEB PAVLI D
DIGEST. VETER. PROF. PVBL. ORD. CVR. PROVINC
CONSIST. ECCLES. SCABIN. ET FAC. IVRID. ASSESS
DIE MENS. MAII A. R. S. CIDIÖCCLXVII
AD DISCEPTANDVM PROPOSITA

A B
IOANNE GVILIELMO BLOCHMANN
L. L. C. LAVB. LVSAT

VITEMBERGAE
LITTERIS CAROLI CHRISTIANI DÜRRII
ACADEMIAE A TYPIS

